

« zurück blättern vor »

TRAGARZ I subst. m., ab 1363; auch *dragarż*, *stragarż*, *tragar*. 1) 'jmd., der sich mit dem Tragen von Lasten beschäftigt' – 'osoba zajmująca się przenoszeniem ciężkich przedmiotów': 1363 MMAe X 165, STP *Zupparius supremus de Wycliczka vna cum consulibus ibidem ac eciam communitate fraternitatis laboratorum, qui vlg. dragarże nominantur.* o 1.H. 15. Jh. R XXIV 52, STP *Tragarże portitores.* o 1532 BartBydg 119b, SPXVI *Portator cervisiae, tragarż.* o 1564 Mącz 31a, SPXVI *Calathores [...], Tragarże / álbo ynŹzi mieyŹscy Źtudzy / kćórzi záuwŹdy Źq gotowi ku postudze.* o (1573–1575) 1584 W.Post.W. 2 160, L *DayŹe to tragarzowi, niech ci to do domu zanieŹsie.* o 1588 Calep 588b, SPXVI *Lecticarius – Tragarże lekticzni.* o 1594 SarnStat 379, SPXVI *wŹszyŹscy TrágárŹe niepoŹtuŹni [...] Stygár ma im roboty záuwrćnić.* o 1642 Dasyp. Fff3, L *Tragarż, miechownik.* o (vor 1792) 1951 Kit.Opis 465 *Źzewcy krawcy, przekupnie, przekupki, tragarŹe i najostatnieŹszy motloch udał Źię do kawy.* o (†1877) 1898 Demb.L.Wspom. I 243, DOR *Całe dne i noce zajeŹdzáu Źury, Źkladano rzeczy, a tragarŹe uwiŹali Źię z kuframi, pakami i tćumokami.* o (1908) 1971 Trędowata 296 *Do przedziáu wpađł tragarż.* o 1949 Brand.K.Troja 96, DOR *U wejŹcia na peron ukazał Źię niski tragarż, nióŹący na plecach walizkę ze ŹwińŹkiej skćory.* – STP, SPXVI, MAĆZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. 2) 'im dörflichen Holzbau: dicker Balken entlang der Decke' – 'w drewnianym budownictwie wiejskim: gruba belka stropowa biegnąca wzdłuŹ sufitu, sosrąb': 1560 RejWiz 18v, SPXVI *Ano ŹciáuŹy trágárŹe wŹŹedy pokryŹlano.* o 1563 Radz.1 Reg. 6 36, L *Zbudował Źieñ wñętrzną trzema rzędy kwadratu, a iednym rzędem tragarzów cedrowych.* o 1568 RejZwierc 164, SPXVI *Więc álbo co potćucze / álbo poprzewrąca / [...] álbo o trágarż w teł álbo o gáuŹ w gębę weźmie.* o (1691) 1907 Pot.Ogr.Fr.2 152 *CoŹ rozumieć o pompie, o zbytkach przy stole? Pocu Źię te cymentem, a pod srebrem Źię gną; Cukrowe piramidy tragarzow doŹiegną.* o 1696 Pot.Pocz. 370, L *Skoro Źlepy Samson ieden Źtragarż z budynku doŹieŹe, RzekłŹy: z nieprzyiacioły giñ ma duszo, leŹe.* o 1778 Kras.Pod. 1 299, L *PoŹtrzegłem wyryty na Źtragarzu napis: antiquis moribus.* o 1955 Pol.Szt.Lud. 31, DOR *Jedyną dekoracją architektoniczną w starych domach [wŹi radomskiej] były ozdobnie wycięte zakończenia tragarzy podtrzymujących okap dachu.* – SPXVI, TR, L, SWIL, SW, DOR (gw.). ◊ **Var:** *dragarż* subst. m., [hapax] 1363 MMAe X 165, STP – nur STP; *stragarż* subst. m., 1696 Pot.Pocz. 370, L – L, SWIL, SW, DOR (reg.); *tragar* subst. m., [hapax] 1780 Włodek Sł, MAY – TR, L, SW; *tragarż* subst. m., 1.H.15. Jh. R XXIV 52, STP – STP, SPXVI, MAĆZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. ◊ **Etym:** 1) mhd. *trager* subst. n., 'jmd., der Lasten transportiert', LEX, nur für Inh. 1. 2) frühnhd. *Trager* subst. m., 'jmd., der

beruflich Lasten transportiert’, GRI, nur für Inh. 1. **3)** nhd. *Träger* subst. m., ‘im Bauwesen zum Tragen dienendes Bauteil aus Stein, Holz oder Eisen, zumeist ein waagerechter Balken’, GRI, nur für Inh. 2. ◊ **Konk:** ↑ *tram*. ◊ **Der:** *tragarne* subst. m., ‘Abgabe an die Stadt, die von den Trägern zu leisten ist, die das Bier in die Häuser bringen’, ca.1475 WilkPozn I 20, STP, nur für Inh. 1; *tragarzowe* subst. n., ‘dss.’, [hapax] ca.1475 WilkPozn I 20, STP, nur für Inh. 1; *tragerne* subst. m., [hapax] 1493 WarschPozn I 348, STP, nur für Inh. 1; *tragarski* adj., 1494 WarschPozn I 376, STP, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1; *tragarka* subst. f., ‘Trägerin, Frau des Trägers’, [hapax] (1782) 1877 Zabł.Meżowie 9, DOR, zuerst geb. SW, nur für Inh. 1; *tragarstwo* subst. n., zuerst geb. SW, nur für Inh. 1; *tragarzowy* adj., [hapax] (1946) 1957 Pigoń Z Komborni 83, nur für Inh. 2. ♦ Inhalt 2 wurde an das bereits vorhandene Wort (= Inhalt 1) angelehnt. Im Beleg von (1363) zu Inhalt 1 ist die Bedeutung unsicher.

« zurück blättern vor »